

PATVIRTINTA

Plungės r. Kulių gimnazijos

Direktorės įsakymu

2022-10-18 Nr. V-54

**SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO
TVARKOS APRAŠAS
I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Plungės r. Kulių gimnazijos (toliau–mokyklos) smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo mokykloje tvarkos aprašas (toliau–aprašas) parengtas vadovaujantis Smurto prevencijos įgyvendinimo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190, „Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis“, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu (2016 m. spalio 18 d. Nr. XII-2685), Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu (2017 m. vasario 14 d. Nr. XIII-204), Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. V-1268 „Dėl pritarimo rekomendacijoms dėl poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams“, kitais įstatymų įgyvendinamais teisės aktais.
2. Aprašo paskirtis – padėti mokyklos bendruomenei užtikrinti psichologiškai, dvasiškai, fiziškai sveiką ir saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką.
3. Aprašas nustato smurto stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą mokykloje.
4. Aprašo tikslas - siekiant ugdyti pozityvų mokinių elgesį ir sukurti draugišką bei saugią
5. atmosferą, nustatyti, kokie turi būti daromi veiksmai individualiu, klasės, mokyklos, šeimos lygmeniu.
6. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:
 - 6.1. į smurtą būtina reaguoti nepriklausomai nuo jo turinio (dėl socialinės padėties, lyties, amžiaus, seksualinės orientacijos, negalios, religinės, tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ir (ar) kt.) ir formos;
 - 6.2. kiekvienas mokyklos bendruomenės narys reaguoja į smurtą ir patyčias nepriklausomai nuo smurto ir patyčių formos, turinio, lyties, amžiaus, socialinio statuso, religinės, tautinės priklausomybės ir (ar) kitų asmens ypatybių;
 - 6.3. mokykloje draudžiama bet kokia smurto forma, nukreipta:
 - 6.3.1. mokinių prieš mokinius;
 - 6.3.2. mokyklos darbuotojų prieš mokinius, mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus);
 - 6.3.3. mokinių prieš mokyklos darbuotojus;
 - 6.3.4. vienu mokyklos darbuotojų prieš kitus darbuotojus;
 - 6.3.5. mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš mokinius, mokyklos darbuotojus.
7. Apraše vartojamos sąvokos:
 - 7.1. **Smurtas** – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą;
 - 7.2. **Smurtautojas** – asmuo, smurtaujantis artimoje aplinkoje;
 - 7.3. **Smurtą patyręs asmuo** - asmuo, prieš kurį buvo panaudotas smurtas ar tapęs smurto liudininku;
 - 7.4. **Smurto stebėtojas** – asmuo, matęs ar žinantis apie įvykusį smurtą;
 - 7.5. **Smurto prevencija** – nuolatinis procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio įsivertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą;
 - 7.6. **Smurto intervencija** – pedagogų, pagalbos mokiniui specialistų, administracijos atstovų, kitų mokyklos darbuotojų, mokinių ir jų tėvų (globėjų, rūpintojų) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto stabdymą bei teikiamos pagalbos priemonių visumą;
 - 7.7. **Smurto formos:**

- 7.7.1. **fizinis smurtas** – tiesioginiai ar netiesioginiai tyčiniai fiziniai veiksmai prieš asmenį, taip pat fizinės bausmės, sukeltas asmeniui skausmas, darantys žalą arba keliantys pavojų jo gyvybei, sveikatai, raidai ar žalą garbei ir orumui;
- 7.7.2. **psichologinis smurtas** – nuolatinis asmens teisės į individualumą pažeidinėjimas, asmens žeminimas, patyčios, gąsdinimas, būtinos asmens raidai veiklos trikdymas, asocialaus elgesio skatinimas ar kitokia nefizinio kontakto elgsena, darantys žalą arba keliantys pavojų asmens gyvybei, sveikatai, raidai ar žalą garbei ir orumui;
- 7.7.3. **seksualinis smurtas** – seksualiniai veiksmai su vaiku, kuris pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatas nėra sulaukęs amžiaus, nuo kurio seksualiniai veiksmai su juo neužtraukia baudžiamosios atsakomybės, arba seksualiniai veiksmai su asmeniu, kai naudojama prievarta, jėga ar grasinama arba piktnaudžiaujama pasitikėjimu, valdžia ar įtaka asmeniui, taip pat ir šeimoje, arba piktnaudžiaujama itin pažeidžiama asmens padėtimi, ypač dėl jo psichinės ar fizinės negalios ar priklausomumo; taip pat asmens išnaudojimas prostitucijos, pornografijos tikslams, verbavimas, pornografijos rodymas, vaikų tvirkvinimas arba kitos asmenų seksualinio išnaudojimo formos;
- 7.7.4. **patyčios** – psichologinę ar fizinę jėgą persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės kitam asmeniui daromi tyčiniai pasikartojantys veiksmai, kuriais siekiama pažeminti jo reputaciją ar orumą, jį įžeisti, įskaudinti ar kitaip sukelti jam psichologinę ar fizinę žalą;
- 7.7.5. **patyčios kibernetinėje erdvėje** (elektroninės patyčios) – patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijoms ir (ar) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui;
- 7.7.6. **vaiko nepriežiūra** – nuolatinis vaikui būtinų fizinių, emocinių ir socialinių poreikių netenkinimas ar aplaidus tenkinimas, darantys žalą ar keliantys pavojų vaiko gyvybei, sveikatai, raidai.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJA MOKYKLOJE

- 8. Smurto patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi mokyklos veiklos dalis, jos planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi mokyklos direktorius, Vaiko gerovės komisijos (toliau – VGK) nariai, klasių vadovai, vykdydami dalyvauja visi mokyklos bendruomenės nariai.
- 9. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymui vadovauja direktoriaus įsakymu sudaryta darbo grupė
- 10. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinime dalyvauja mokyklos VGK nariai, kurie:
 - 10.1. inicijuoja ir koordinuoja anoniminės vaikų apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus;
 - 10.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų dėl mokykloje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę;
 - 10.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;
 - 10.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį mokyklos VGK posėdyje;
 - 10.5. teikia siūlymus mokyklos direktoriui dėl patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, mokyklos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kt. klausimais;
 - 10.6. mokykla, vykdydama veiklas, orientuotas į smurto ir patyčių prevenciją, bendradarbiauja su mokinių tėvais (globėjais, rūpintojais), vietos bendruomene, savivaldybėje esančiomis įstaigomis ar organizacijomis, kt. suinteresuotais asmenimis

11. Klasės vadovai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja mokyklos VGK narius, koordinuojančius tvarkos vykdymą, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kt. svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA MOKYKLOJE

12. Visi mokyklos bendruomenės nariai nepriklausomai nuo smurto dalyvių lyties, amžiaus, socialinio statuso, religinės, tautinės priklausomybės ir (ar) kitų asmens ypatybių reaguoja į smurtą ir jį nedelsdami stabdo:
 - 12.1. žodine pastaba (primena smurtautojui, kad smurtas mokykloje netoleruojamas);
 - 12.2. nutraukia bet kokius smurtavimo veiksmus, išsaugo įrodymus. Gali taikyti papildomas poveikio priemones smurtautojui (ugdymo vietos pakeitimas, pagrįstų fizinių veiksmų panaudojimas kai kyla pavojus asmenų sveikatai, gyvybei ir kt.);
 - 12.3. jei smurtą patyrusiam asmeniui reikia skubios medicininės ar kitokios pagalbos, smurtą pastebėjęs asmuo kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (visuomenės sveikatos priežiūros specialistą) ir (ar) institucijas (medicininę pagalbą, policiją).
13. Smurtą pastebėjęs ar patyręs mokinys kreipiasi į bet kurį mokyklos darbuotoją.
14. Mokyklos darbuotojas, pastebėjęs ar gavęs informaciją apie smurto atvejį:
 - 14.1. nedelsiant informuoja mokyklos vadovus ar socialinį pedagogą, turint įrodymų juos pateikia
 - 14.2. užpildo pranešimo formą *Aprašo 2 priedas*
 - 14.3. ne vėliau kaip sekančią darbo dieną direktoriui (jam nesant direktoriaus pavaduotojas ugdymui) kartu su socialiniu pedagogu, ir VGK pirmininku priima sprendimą dėl pagalbos priemonių taikymo.
15. Socialinis pedagogas:
 - 15.1. užpildytą Pranešimo apie smurto atvejį apie smurto ir patyčių atvejį prieš vaikus formą (*Aprašo 2 priedas*) registruoja Smurto atvejų registracijos žurnale (*Aprašo 1 priedas*), kuris saugomas socialinio pedagogo kabinete;
 - 15.2. apie smurto atvejį informuoja klasės vadovą;
 - 15.3. kartu su VGK pirmininku, klasės vadovu imasi spręsti smurto atvejo situaciją;
 - 15.4. inicijuoja pokalbį su smurtą patyrusiu mokiniu su smurtautoju;
 - 15.5. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja VGK posėdį.
16. Klasės vadovas, gavęs informaciją apie įtariamą ir (ar) įvykusį smurto atvejį:
 - 16.1. bendradarbiauja su pagalbos mokiniui specialistais
 - 16.2. tą pačią dieną arba ne vėliau kaip sekančią darbo dieną, informuoja smurtą patyrusio mokinio ir smurtavusio mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus);
 - 16.3. stebi situaciją ir pokyčius.
17. VGK įvertinusi turimą informaciją:
 - 17.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtoju, jų tėvais (globėjais, rūpintojais), klase ir kt.), supažindina su to plano nevykdymo pasekmėmis, esant poreikiui veiksmų planą koreguoja;
 - 17.2. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius posėdžius
18. situacijos įvertinimui;
 - 18.1. informuoja mokyklos direktorių apie esamą situaciją, pokyčius.
19. Smurtavusiam ir smurtą patyrusiam mokiniui nedelsiant teikiama pirminė psichologinė pagalba. Tolesnės psichologinės pagalbos trukmę smurtavusiam ir smurtą patyrusiam mokiniui, tėvams (globėjams, rūpintojams) nustato psichologas, įvertinęs kiekvieno smurto epizodo aplinkybių visumą ir atsižvelgdamas į švietimo ir mokslo ministro nustatytą psichologinės pagalbos teikimo tvarką.
20. Įtarus, kad mokinys smurtą patiria artimoje aplinkoje, bet kuris mokyklos bendruomenės narys nedelsdamas informuoja mokyklos direktorių, kuris perduoda informaciją vaiko teisių ir teisėtų interesų apsaugą užtikrinančiai valstybės ar savivaldybės institucijai pagal kompetencijas.

21. Jei mokinys smurtauja prieš mokytoją, švietimo pagalbos specialistą ar kitą mokyklos darbuotoją, asmuo, pastebėjęs ir (ar) įtaręs smurtą, informuoja mokyklos direktorių (direktoriaus pavaduotoją ugdymui), kuris kartu su pagalbos specialistais priima sprendimą dėl poveikio priemonių taikymo.
22. Administracijos atstovui, mokytojui, švietimo pagalbos specialistui ar kitam darbuotojui smurtaujant prieš mokinį, asmuo, pastebėjęs ir (ar) įtaręs smurtą, informuoja mokyklos direktorių (jam nesant direktoriaus pavaduotoją ugdymui) raštu. Pranešimas registruojamas mokyklos raštinėje.
23. Mokyklos direktorius gavęs informaciją apie smurtavimo atvejį arba galimai įvykusį smurtavimo atvejį nedelsiant;
 - 23.1. pasikalba su abejomis pusėmis (smurtautoju ir smurtą patyrusiu)
 - 23.2. Smurtaujantis asmuo gali būti nušalinamas nuo darbo arba perkeliamas į kitą darbo vietą
 - 23.3. sudaro darbo grupę atvejui iširti.
 - 23.4. darbo grupė per nurodytą laiką surenka informaciją susijusią su esamu įvykiu ir pateikia išvadas su rekomendacijomis mokyklos direktoriui.
24. Visiems smurto ir patyčių dalyviams pagal individualius poreikius siūloma švietimo pagalbos specialistų pagalba.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

25. Su mokyklos smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašu pasirašytinai supažindinami visi mokyklos bendruomenės nariai.
 26. Visi dokumentai ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.
 27. Mokyklos smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas yra skelbiamas mokyklos internetinėje svetainėje
-

**PLUNGĖS R.KULIŲ GIMNAZIJOS PRANEŠIMO APIE SMURTĄ IR PATYČIAS
FORMA**

_____ (data)

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie smurtą ir patyčias:	
Kam pranešė apie smurtą ir patyčias:	
Kur įvyko smurtas ir patyčios:	
Kada įvyko (data, val.):	
Kokia smurto ir patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota: Žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, uĳimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt. Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.); Elektroninės: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.). Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____	
Ar yra žinoma, kad tai ne pirmas kartas?	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, <i>patyrusio smurtą ir patyčias</i> vardas, pavardė, klasė:	
Vaiko/-ų, <i>kuris tyčiojosi ar smurtavo</i> vardas, pavardė, klasė:	
Vaiko/-ų, <i>stebėjusio smurtą ir patyčias</i> vardas, pavardė, klasė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Gimnazijos pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

--

Veiksmų po įvykio, planas su:

Asmeniu patyrusiu smurtą ir patyčias:	
Asmeniu, kuris smurtavo ir tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Smurto ir patyčių dalyvių tėvais:	
Kitais gimnazijos darbuotojais:	

